

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อคุณลักษณะ และพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล รายวิชาจริยศาสตร์ และกฎหมายวิชาชีพทางสุขภาพ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*

อรทัย นนทเกท ปร.ด. ** เกียรติกำจร กุศล ค.ด. ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experiment research) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษารายวิชา จริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพทางสุขภาพ ภาคการศึกษา 2/2557 จำนวน 67 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำ มีความเที่ยงเท่ากับ .91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที่ผลการวิจัยพบว่า

1) คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาลก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.15, SD = .42; \bar{x} = 4.10, SD = .39$) คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านความสามารถเชิงทักษะและด้านสติปัญญาอยู่ในระดับสูง ตามลำดับ ($\bar{x} = 4.21, SD = .41; \bar{x} = 4.19, SD = .48; \bar{x} = 4.00; SD = .60$) และพบว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบเน้นการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่นๆ ($\bar{x} = 4.32, SD = .49$) ภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเพิ่มขึ้นทั้งคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ($\bar{x} = 4.23, SD = .42; \bar{x} = 4.24, SD = .37$) คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะด้านความสามารถเชิงทักษะ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสติปัญญาอยู่ในระดับสูง ตามลำดับ ($\bar{x} = 4.32, SD = .50; \bar{x} = 4.25, SD = .46; \bar{x} = 4.12; SD = .49$) และพบว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่น อยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่นๆ ($\bar{x} = 4.47, SD = .44$)

2) ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังทำการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าคุณลักษณะความเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่พฤติกรรมความเป็นผู้นำโดยรวมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.66, p < .01$) และพฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.04, p < .01$)

คำสำคัญ : การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คุณลักษณะความเป็นผู้นำ พฤติกรรมความเป็นผู้นำ

* ได้รับทุนสนับสนุนจาก ส่วนส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

** อาจารย์ สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

at analysis of
of Advanced
61.
โ ชยสังข์ และ
งโปรแกรมการ
รับรู้อำนาจ
อายุภาวะสมอง
ารณสุขประจำ
ลและการศึกษา,

enb,H.A., and
ob satisfaction
ore and after
on caregiver
al of Nursing
14-23.
หลวงพ่อจรัญ
ัสสนาแก่กรรม.
เสี่ยงเยียง เพียร
มทาน), 2556.
มฐาน แก่กรรม
คร: สำนักพิมพ์

Benefits of
ok Emotional
-Efficacy and
rom Thailand.
ental Health,

ปฏิบัติการฐาน
เขาวนอารมณ์
ิชญและฟันฝ่า
ปศาสตรมหา
สากรรมและ
นะศิลปศาสตร์
552.

Outcomes of Using Problem-based Learning Approach for Leadership Characteristics and Behaviors of Nursing Students in Ethical and Laws in Health Care Profession, Walailak University*

.....
Orratai Nontapet Ph.D.** Kiatkamjorn Kusol Ph.D.***

Abstract

The quasi-experimental research was conducted to compare leadership characteristics and behaviors of nursing students, Walailak University on approaching pre and post problem-based learning. Research samples consisted of 67 third-year nursing students in the course of Ethical and Laws in Health Care Profession at the second semester in 2014. A questionnaire instrument was used to investigate and as a test. Reliability of the instruments was at 0.91. The data were analyzed by mean, standard derivation, and paired sample t-test. The results revealed that ;

1) The overall scores of leadership characteristics and behaviors in nursing students before using problem-based learning were averagely at a high level ($\bar{x} = 4.15$, $SD = .42$; $\bar{x} = 4.10$, $SD = .39$). The mean scores of leadership characteristics were also in a high level about personality, ability and intelligence respectively ($\bar{x} = 4.21$, $SD = .41$; $\bar{x} = 4.19$, $SD = .48$; $\bar{x} = 4.00$; $SD = .60$); and participation style of leadership behaviors were higher scores than others ($\bar{x} = 4.32$, $SD = .49$). After using problem-based learning the overall scores of leadership characteristics and behaviors were increase ($\bar{x} = 4.23$, $SD = .42$; $\bar{x} = 4.24$, $SD = .37$). The mean scores of leadership characteristics were also in a high level about ability, personality, and intelligence respectively ($\bar{x} = 4.32$, $SD = .50$; $\bar{x} = 4.25$, $SD = .46$; $\bar{x} = 4.12$; $SD = .49$) and interpersonal style of leadership behaviors were higher scores than others ($\bar{x} = 4.47$, $SD = .44$).

2) The overall mean scores of leadership characteristics was not statistically significantly before applying problem-based learning but the leadership behaviors was significantly ($t = 2.66$, $p < .01$). The mean scores of interpersonal style was significantly higher than before applying problem-based learning ($t = 3.04$, $p < .01$)

Keywords : Problem-based Learning, Leadership characteristics, Leadership behaviors

* Funded by Division of Academic Support Services, Walailak University

** Instructor Institute of Nursing, Walailak University

*** Assist. Professor, Institute of Nursing, Walailak University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีความตื่นตัวและเน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนให้มากที่สุด เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาในชั้นเรียนทำให้นักศึกษาเรียนรู้โดยวิธีการจดจำเนื้อหาเพื่อใช้ในการสอบแต่อาจไม่ได้เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้อื่นๆ ที่จำเป็นและอาจไม่สามารถนำความรู้ไปบูรณาการกับการปฏิบัติได้¹ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุกสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ที่สามารถเรียนรู้ จากการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์จากกระบวนการกลุ่ม โดยการจัดการศึกษาต้องออกแบบให้นักศึกษาได้เรียนรู้อย่าง ลุ่มลึกทั้งในเชิงความรู้และทักษะต่างๆ ได้แก่ ทักษะ ทางด้านปัญญา คุณธรรมจริยธรรม ทักษะความ สัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะ การวิเคราะห์และการสื่อสาร เพื่อให้นักศึกษาสามารถ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการเป็นผู้นำ สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ในสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจน สามารถรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นได้ มีการเรียน รู้อย่างต่อเนื่องและบริหารจัดการตนเองได้อย่าง เหมาะสม² ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ จะส่งผลให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเองให้บรรลุตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้ โดยมีการส่งเสริมและ กระตุ้นให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพทั้งทางการคิด และการแสดงออกอย่างสม่ำเสมอโดยคำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคล เน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ ผู้สอนคอยจัดบรรยากาศการสอน สภาพแวดล้อม และคอยเอื้ออำนวยความสะดวก เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และสามารถเข้าถึง

ข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ได้มากขึ้น ลดการสอนหน้า ชั้นเรียนให้น้อยลงเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะ การแก้ปัญหาและการเป็นผู้นำในสถานการณ์ต่างๆ ที่ทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่อไปได้³

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) เป็นการจัดการเรียน การสอนเชิงรุกที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอีกวิธีหนึ่ง โดย มุ่งให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ใน แต่ละขั้นตอน โดยจัดให้มีการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย 8-10 คน ใช้โจทย์ปัญหาสถานการณ์ (scenario) เป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาอยากเรียนรู้⁴ มีการ แสวงหาความรู้มาแก้ปัญหาตามที่ได้มีการตั้ง วัตถุประสงค์การเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกการทำงานเป็น ทีม ฝึกการรับฟัง การให้เกียรติประธานและสมาชิก ในกลุ่ม ตามกระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอนตั้งแต่ การ อธิบายคำศัพท์ยากที่ไม่เข้าใจ การตั้งประเด็นปัญหา การระดมสมอง การวิเคราะห์ปัญหา การสร้าง ประเด็นการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และการรายงานต่อกลุ่ม⁵ ในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐานจะมีอาจารย์ประจำกลุ่ม ซึ่งเป็นผู้ผ่านการ อบรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นผู้มีความ รู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและมีทักษะการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นผู้คอยเอื้ออำนวย ความสะดวกและกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ทั้งทางด้านเนื้อหา สาระ ความรู้ที่สำคัญและการ พัฒนาทักษะทางด้านความฉลาดทางอารมณ์ที่ เหมาะสม⁶ ผู้เรียนจะได้ฝึกการทำงานเป็นทีม ฝึก การเป็นประธาน เลขานุการ สมาชิกทีม ใช้กระบวนการ คิดวิเคราะห์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งในและ นอกชั้นเรียน มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สร้าง ความรับผิดชอบในกลุ่มและมีการบริหารจัดการใน การเป็นผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการ เป็นประธานกลุ่มต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ของความ เป็นผู้นำในการโน้มน้าวใจ สร้างความร่วมมือให้

เกิดขึ้นแก่สมาชิกในกลุ่ม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงรุก คอยจับประเด็นการเรียนรู้จากความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม และเสนอข้อมูลเพื่อให้กลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจเลือกประเด็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และนำเสนอผลการเรียนรู้ต่อกลุ่ม⁷ ผู้เรียนสามารถแสดงศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำจากการฝึกฝนและได้ลงมือปฏิบัติจริงในกระบวนการกลุ่มของการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน⁸ ซึ่งคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำอาจติดตัวมาแต่กำเนิดและสามารถสร้างได้จากการได้เรียนรู้และพัฒนาจากการมีประสบการณ์โดยตรง⁹ สำหรับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555)¹⁰ ก็ได้กำหนดไว้ว่าต้องการให้บัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เป็นผู้จัดการสุขภาพที่สามารถจัดการข้อมูล เทคโนโลยี ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นผู้มีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล และเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการดูแลสุขภาพ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำสามารถสรุปได้ว่าคุณลักษณะความเป็นผู้นำ เป็นคุณสมบัติ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นของความเป็นผู้นำ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด (Intelligent) 2) ด้านบุคลิกภาพ (Personality) และ 3) ด้านความสามารถทางทักษะ (Ability)^{9, 11} ซึ่งการเป็นผู้นำควรได้รับการยอมรับในด้านความรู้ความสามารถ มีสติปัญญาไหวพริบดี เฉลียวฉลาด บุคลิกภาพดี มีความรับผิดชอบ มีความสามารถเชิงทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา การตัดสินใจและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี¹² สำหรับพฤติกรรมความเป็นผู้นำ เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำสามารถแสดงออกให้บุคคลอื่นได้รับรู้มี 5 แบบ คือ 1) แบบ

มีอำนาจบารมี (charismatic style) 2) แบบเน้นการกำกับ (Directing style) 3) แบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal style) 4) แบบเน้นการมีส่วนร่วม (Participative style) และ 5) แบบเน้นพัฒนา (Developer style)¹³ ซึ่งผู้นำที่ดีต้องปรับพฤติกรรมตนเองให้เหมาะสมขึ้นอยู่กับปัญหาสถานการณ์ ลักษณะของงานและลักษณะของผู้ร่วมงานว่าจะเน้นคน เน้นงานหรือทั้งสองอย่าง¹² ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำได้ เนื่องจาก ในกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแต่ละขั้นตอน สามารถพัฒนานักศึกษาเกี่ยวกับการคิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ การกล้าแสดงออก การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การสื่อสาร การประสานงาน การมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การวางแผนการทำงาน การจัดการปัญหาและการทำงานเป็นทีมในกลุ่มย่อย¹⁴⁻¹⁶ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีการเรียนรู้ที่ตอบสนองมาตรฐานการเรียนรู้ในทักษะทางปัญญาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบ ทักษะในการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาพยาบาลศาสตร์¹⁷

สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เพื่อสนองความต้องการบุคลากรพยาบาลของประเทศ เน้นการผลิตพยาบาลวิชาชีพให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการด้านสุขภาพของประชาชน สำหรับในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2557 มีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพทางสุขภาพ

บเน้น
 ้นความ
 4) แบบ
 และ 5)
 ผู้นำที่ดี
 นอยู่กับ
 ลักษณะ
 ทั้งสอง
 เป็นฐาน
 ักศึกษา
 มผู้นำได้
 ุหาเป็น
 ่เกี่ยวกับ
 การกล้า
 รสื่อสาร
 ามรับผิดชอบ
 วางแผน
 งานเป็น
 แนวทาง
 ้อย่างดี
 ำการเรียน
 างปัญหา
 ับผิดชอบ
 วมกรอบ
 ณลักษณะ
 าสตร์¹⁷
 วิทยาลัย
 หลักสูตร
 มต้องการ
 ตพยาบาล
 มต้องการ
 ำการศึกษา
 ำนการสอน
 างสุขภาพ

สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 67 คน ซึ่งมี
 ประเด็นการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิผู้ป่วย
 สิทธิพยาบาล จรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมายวิชาชีพ
 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพ
 ที่นำมาจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้
 เวลา 6 สัปดาห์ ซึ่งในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น
 ฐานจะทำให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และได้
 ปฏิบัติจริงในบทบาทความเป็นผู้นำในการจัดการ
 ค้นหาคำตอบเพื่อแก้ไขปัญหาโจทย์สถานการณ์ได้
 อย่างลุ่มลึกและครอบคลุมประเด็นการเรียนรู้ใน
 แต่ละสถานการณ์ ผู้วิจัยหวังว่าวิธีการเรียนรู้โดยใช้
 ปัญหาเป็นฐานนี้จะช่วยเสริมสร้างสมรรถนะความ
 เป็นผู้นำของผู้เรียนได้ จึงได้จัดทำโครงการวิจัยผล
 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อคุณลักษณะ
 และพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล
 ในรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพทาง
 สุขภาพ ซึ่งเป็นการบูรณาการงานวิจัยกับการเรียน
 การสอนเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

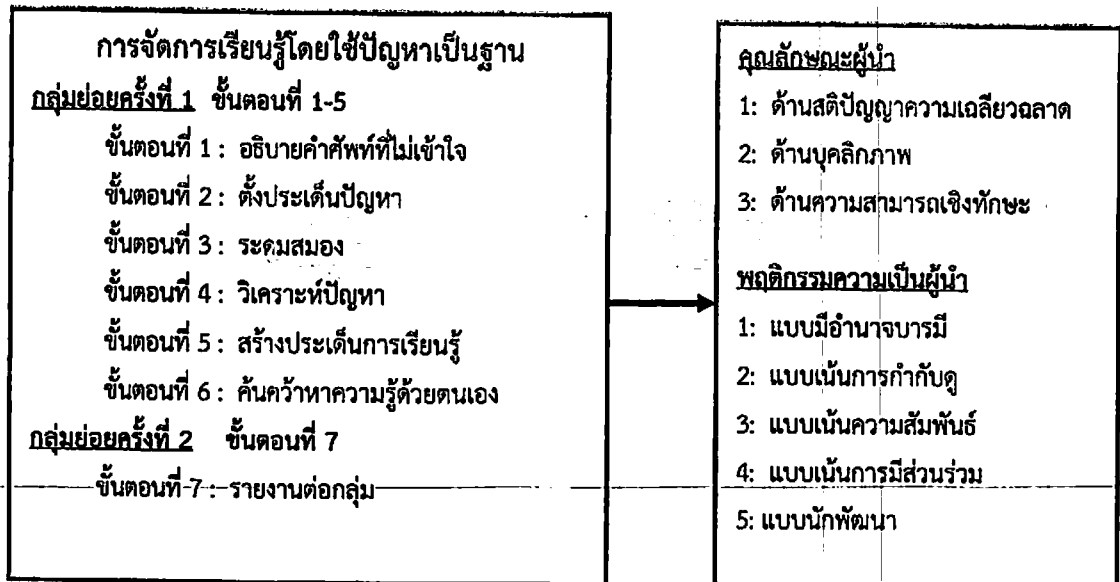
1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมความ
 เป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3
 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะและพฤติกรรม
 ความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่
 3 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ก่อนและหลังจัดการ
 เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำของ
 นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ก่อนและหลังจัดการเรียน
 เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาจริยศาสตร์
 และกฎหมายวิชาชีพทางสุขภาพมีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับ
 การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดของสมิท
 และมอสท์¹⁸ โดยมีกระบวนการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย
 อย่างเป็นระบบที่ชัดเจน มี 7 ขั้นตอน โดยขั้นตอน
 ที่ 1-5 จะมีการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยครั้งที่ 1 มีการ
 เลือกประธาน ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่ม คอยกระตุ้น
 สมาชิกกลุ่มให้มีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์ แสดงความ
 คิดเห็น รับฟังความคิดเห็นที่ขัดแย้ง ในประเด็นการ
 เรียนรู้จากโจทย์สถานการณ์ ตั้งแต่การอธิบายคิ
 ศัพท์ยากที่ไม่เข้าใจ การระบุปัญหา การระดมสมอง
 การวิเคราะห์ปัญหาและการสร้างประเด็นการเรี
 ญ์ หลังจากนั้นในขั้นตอนที่ 6 สมาชิกกลุ่มทุกคนจะ
 ต้องไปทำการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจาก
 แหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์
 การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และในขั้นตอนที่ 7 จะมีการ
 เรียนรู้ในกลุ่มย่อยครั้งที่ 2 โดยการนำเสนอรายงาน
 ผลการศึกษาค้นคว้าต่อสมาชิกกลุ่ม¹⁴⁻¹⁶ จากกระบวนการ
 เรียนรู้ทั้ง 7 ขั้นตอน สามารถพัฒนานักศึกษาเกี่ยว
 กับการทำงานเป็นทีม การกล้าแสดงออก การให้
 เกียรติซึ่งกันและกัน การคิดอย่างมีเหตุผล มี
 วิจารณ์ญาณ การสื่อสาร การประสานงาน การมี
 มนุษย์สัมพันธ์และ ความรับผิดชอบต่อการศึกษ
 ค้นคว้าด้วยตนเอง¹⁴⁻¹⁶ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการ
 พัฒนาทักษะความเป็นผู้นำเป็นอย่างดี ดังนั้นในการ
 ศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้บูรณาการคุณลักษณะความ
 เป็นผู้นำเกี่ยวกับด้านสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด
 ด้านบุคลิกภาพและด้านความสามารถเชิงทักษะ ตาม
 แนวคิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำของบาสส์¹⁹ และ
 พฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบมีอำนาจบารมี แบบ
 เน้นการกำกับดูแล แบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่น
 แบบเน้นการมีส่วนร่วม และแบบนักพัฒนา ของ
 เฮอร์เชย์และแบลนชาร์ด¹³ มาเป็นกรอบในการศึกษา
 ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (A pretest- posttest quasi experimental research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรทั้งหมด จำนวน 67 คน เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ในภาคการศึกษาที่ 2/2557 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา จริยศาสตร์และกฎหมาย วิชาชีพทางสุขภาพ ทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และมีนักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมทั้งหมด จำนวน 67 คน จึงทำการศึกษาในกลุ่มประชากรทั้งหมด ผู้วิจัยใช้วิธีการสอบถามความสมัครใจของนักศึกษาในการที่จะยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย และสามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง จึงขอความร่วมมือจากนักศึกษาในการเตรียมความพร้อมโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานให้แก่ นักศึกษาทุกคน

เครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องมือประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ

อายุ ผลการเรียนเฉลี่ยก่อนเข้าเรียนและผลการเรียนเฉลี่ยในปัจจุบัน และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้นำ พัฒนามาจากแนวคิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำของบาสส์⁹ มี 3 ด้านคือ (1) ด้านสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด (Intelligence characteristics) (2) ด้านบุคลิกภาพ (Personality characteristics) (3) ด้านความสามารถเชิงทักษะ (Ability characteristics) และแบบสอบถามพฤติกรรมความเป็นผู้นำ พัฒนามาจากแนวคิดของเฮอร์เชย์และเบลนชาร์ด¹³ มี 5 รูปแบบ คือ (1) แบบมีอำนาจบารมี (Charisma style) (2) แบบเน้นการกำกับดูแล (Directing style) (3) แบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal style) (4) แบบเน้นการมีส่วนร่วม (Participative style) และ (5) แบบนักพัฒนา (Developer style) ข้อคำถามทั้งหมดมีจำนวน 45 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถาม คุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำไปทดลองใช้เพื่อประเมินหาค่าความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเที่ยงจากการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ .91 และในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะมีคู่มือสำหรับอาจารย์ประจำกลุ่มและคู่มือสำหรับนักศึกษา ในคู่มือจะมีโจทย์ปัญหาสถานการณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แบบประเมินตนเองและเพื่อน แบบประเมินอาจารย์ประจำกลุ่ม และแบบประเมินโจทย์ปัญหาสถานการณ์ ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยให้นักศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ห้องเรียน อาคารเรียนรวม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในภาคการศึกษาที่ 2/2557 วิธีการเก็บข้อมูลโดยให้นักศึกษาพยาบาลตอบแบบสอบถามครั้งแรก (pre-test) ก่อนมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพทางสุขภาพ และครั้งหลัง (post-test) เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จากสถานการณ์โจทย์ปัญหา จำนวน 3 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวมเป็น 4 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในการเปิดโจทย์ปัญหาตั้งแต่ ขั้นตอนที่ 1-5 จำนวน 2 ชั่วโมง จากนั้นให้นักศึกษาไปเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อตอบวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 6 จากนอกชั้นเรียน และมานำเสนอคำตอบเป็นการเปิดโจทย์ปัญหาในขั้นตอนที่ 7 ใช้เวลา 2 ชั่วโมง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทั้ง 3 โจทย์ปัญหาใช้เวลาเรียน 12 ชั่วโมง นักศึกษาได้เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นเวลา 6 สัปดาห์อย่างต่อเนื่อง

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้ผ่านคณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ก่อนจะดำเนินการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับ สิทธิที่กลุ่มตัวอย่างจะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยและในระหว่างการวิจัยกลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องให้เหตุผลใดๆ เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัยก็ให้เซ็นชื่อยินยอมเข้าร่วมวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลการเปรียบเทียบคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ paired sample t-test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล มีอายุเฉลี่ย 20.8 ปี ส่วนใหญ่อายุ 21 ปี ร้อยละ 75.4 เป็นเพศหญิงร้อยละ 96.9 มีผลการเรียนก่อนเข้าเรียนพยาบาลส่วนใหญ่เกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ร้อยละ 64.6 ผลการเรียนเฉลี่ยในปัจจุบันส่วนมากมีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.5 - 3.00 ร้อยละ 61.5
2. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล
  - 2.1 คุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล คะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 4.15$ $SD = .42$; $\bar{x} =$

าด

การเรียน
อบถาม
มาจาก
สส์⁹ มี
ขบวนการ
ลักษณะ
ความ
ss) และ
พัฒนา
มี 5 รูป
a style)
yle) (3)
ersonal
ipative
or style)
ือคำถาม
5 ระดับ

4.23, SD .42) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ก่อนการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานค่าคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะ ความเป็นผู้นำด้านบุคลิกภาพสูงสุด รองลงมาเป็น ด้านความสามารถเชิงทักษะและด้านสติปัญญา ตาม ลำดับ ($\bar{x} = 4.21$, SD = .41; $\bar{x} = 4.19$, SD = .48; $\bar{x} = 4.00$; SD = .61) หลังการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน ค่าคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นผู้นำ เพิ่มขึ้น โดยด้านความสามารถเชิงทักษะสูงสุด รอง ลงมาเป็นด้านบุคลิกภาพและด้านสติปัญญาตาม ลำดับ ($\bar{x} = 4.32$, SD = .50; $\bar{x} = 4.25$, SD = .46; $\bar{x} = 4.12$; SD = .49) ดังตารางที่ 1

2.2 พฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษา พยาบาล คะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดย คะแนนเฉลี่ยหลังการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูง กว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 4.10$, SD = .39; $\bar{x} = 4.24$, SD .37) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ก่อนการ เรียน รู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม ความเป็นผู้นำแบบเน้นการมีส่วนร่วมสูงสุด รอง ลงมาเป็นแบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่นและแบบ นักพัฒนาตามลำดับ ($\bar{x} = 4.32$, SD = .49; $\bar{x} = 4.29$, SD = .51; $\bar{x} = 4.12$, SD = .55) หลังการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม ความเป็นผู้นำเพิ่มสูงขึ้น โดยพฤติกรรมความเป็น

ผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่นสูงสุด รองลง มาเป็นแบบเน้นการมีส่วนร่วมและแบบนักพัฒนา ตามลำดับ ($\bar{x} = 4.47$, SD= .44; $\bar{x} = 4.43$; SD = .45; $\bar{x} = 4.27$, SD = .56) ดังตารางที่ 2

3. ข้อมูลผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะและ พฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล ก่อน และหลังจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

3.1 การเปรียบเทียบคุณลักษณะความ เป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ค่าคะแนน เฉลี่ยหลังการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อน เรียนในทุกด้าน แต่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัย สำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 1

3.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมความ เป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล พบว่า พฤติกรรม ความเป็นผู้นำแต่ละแบบของนักศึกษาพยาบาลหลัง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูง กว่าก่อนเรียน และพบว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ในภาพรวมและพฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบเน้น ความสัมพันธ์กับผู้อื่น หลังการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามลำดับ ($t = 2.66$, $p < .01$; $t = 3.04$, $p < .01$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

คุณลักษณะความเป็นผู้นำ (Leadership Characteristics)	Pre (n=67)		Post (n=67)		t- test	df	p-value
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD			
- ด้านสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด	4.00	.60	4.12	.49	1.54	66	.127
- ด้านบุคลิกภาพ	4.21	.41	4.25	.46	.77	66	.446
- ด้านความสามารถเชิง ทักษะ	4.19	.48	4.32	.50	1.79	66	.078
โดยภาพรวม	4.15	.42	4.23	.42	-1.58	66	.119

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย พฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

พฤติกรรมความเป็นผู้นำ (Leadership Behaviors)	Pre (n=67)		Post (n=67)		t- test	df	p-value
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD			
- แบบมีอำนาจบารมี	3.98	.50	4.13	.53	1.84	66	.071
- แบบเน้นกำกับดูแล	3.73	.49	3.80	.38	1.12	66	.265
- แบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่น	4.29	.51	4.47	.44	3.04	66	.003**
- แบบเน้นการมีส่วนร่วม	4.32	.49	4.43	.45	1.56	66	.123
- แบบนักพัฒนา	4.12	.55	4.27	.56	1.75	66	.085
โดยภาพรวม	4.10	.39	4.24	.37	2.66	66	.010**

** p ≤ .01

สรุปและอภิปรายผล

1. คุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาลจากผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้นำโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง และค่าคะแนนคุณลักษณะความเป็นผู้นำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งคุณลักษณะความเป็นผู้นำสามารถสร้างหรือปรับเปลี่ยนหรือปรับเปลี่ยนได้จากการเรียนรู้ ผักฝนและมีประสบการณ์⁹ ดังนั้นจะเห็นว่าหลังการเรียนรู้อยู่โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักศึกษาพยาบาลมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านความสามารถเชิงทักษะสูงสุด ตามทฤษฎีการเรียนรู้ได้เสนอแนะว่าการเรียนรู้ทำให้เพิ่มสมรรถนะและเพิ่มความสามารถ¹⁸ จึงทำให้ความสามารถในเชิงทักษะมีเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนและสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านอื่นๆ และสอดคล้องกับการศึกษาของเซน¹⁴ ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาทักษะด้านต่างๆ เช่น ความยืดหยุ่น สมรรถนะทางสังคม ทักษะในการแก้

ปัญหาที่จะทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับผลการศึกษาของหยวนและคณะ¹⁵ ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานกลุ่มที่ช่วยเหลือกันและกัน เนื่องจากในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นอกจากเน้นเนื้อหาความรู้ที่นักศึกษาต้องได้รับแล้วยังให้ความสำคัญกับกระบวนการในการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ดังกล่าวของนักศึกษาควบคู่ไปด้วย

สำหรับพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่นสูงสุด รองลงมาเป็นแบบเน้นการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ของวิจารณ์ พานิช²⁸ ที่ว่า เมื่อบุคคลเกิดกระบวนการเรียนรู้ ก็ต้องดูที่ผลการเรียนรู้ คือ สมรรถนะหรือการกระทำที่จะแสดงออกมให้เห็น และในกระบวนการ

สุด รองลง
นักพัฒนา
1.43; SD =
2
ลักษณะและ
กบาล ก่อน
ฐาน
ขณะความ
ค่าคะแนน
สูงกว่าก่อน
อย่างไม่มีนัย
กรรมความ
พฤติกรรม
พยาบาลหลัง
เนนเฉลี่ยสูง
ามเป็นผู้นำ
นำแบบเน้น
ลยใช้ปัญหา
ัญทางสถิติ
4, p < .01

v-value

.127

.446

.078

.119

เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นกระบวนการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยทำให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ ที่สำคัญนักศึกษาต้องทำงานร่วมกัน ต้องมีความสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดีจึงจะทำให้กระบวนการกลุ่มดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และเพื่อให้ผลงานของกลุ่มที่ออกมาบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ พฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้น ผู้นำจะมีพฤติกรรมให้ความดูแลใส่ใจผู้อื่น ด้านขวัญกำลังใจ มีความตระหนักในเรื่องความต้องการของผู้อื่นและให้เกียรติแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในบรรยากาศของกัลยาณมิตร

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

คุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นทุกด้านแต่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อภิปรายได้ว่าคุณลักษณะของผู้นำนั้น อาจติดตัวมาแต่กำเนิดหรือสร้างขึ้นได้จากภายหลังด้วยการเรียนรู้ การอบรม และการมีประสบการณ์ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม⁹ คุณลักษณะความเป็นผู้นำจะเป็นลักษณะที่ดีของผู้ที่เป็นผู้นำ ดังนั้นคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาลอาจจะมีติดตัวมาแล้วในระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากการเรียนรู้และฝึกฝนประสบการณ์จากการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในช่วงระยะเวลาสั้นๆ จึงไม่สามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่โดดเด่นและมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้

จากผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาล พบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาลหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงกว่าก่อนเรียนในทุกแบบ และนักศึกษาพยาบาลมี

พฤติกรรมความเป็นผู้นำในภาพรวมและพฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่นหลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.66, p < .01$; $t = 3.04, p < .01$) แสดงให้เห็นว่า ในขณะที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักศึกษาได้แสดงศักยภาพตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ว่าจะจะเป็นประธาน เลขานุการ และสมาชิกกลุ่ม นักศึกษาได้ฝึกการทำบทบาทและแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำ จากการได้เรียนรู้และได้ปฏิบัติจริง จนเกิดพฤติกรรมความเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสม ซึ่งพฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เหมาะสมของนักศึกษาพยาบาลในกระบวนการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาของพรินและคณะ¹⁷ ที่ได้ศึกษาสมรรถนะความเป็นผู้นำของนักศึกษาพยาบาลหลังจบการศึกษาจากกลุ่มที่ผ่านการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าผู้ที่ผ่านการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีทักษะการบริหารจัดการกับผู้อื่นและความเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ผ่านการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยเฉพาะทักษะการจัดการ และความเป็นผู้นำ และสอดคล้องกับการศึกษาของ โคเปอร์และคาร์เวอร์¹⁹ ที่ได้ศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวช ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นบวก และมีทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ช่วยให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเซน¹⁵ ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาทักษะความยืดหยุ่น มีสมรรถนะทางสังคม ช่วยพัฒนาทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา

พรวมและพฤติกรรมสัมพันธ์กับผู้อื่นหลังนสูงกว่าก่อนเรียนที่างสถิติ ($t = 2.66$, คงให้เห็นว่า ในขณะที่าเป็นฐาน นักศึกษาได้รับมอบหมายไม่ร และสมาชิกกลุ่มและแสดงพฤติกรรมรู้และได้ปฏิบัติจริง่าได้อย่างเหมาะสมเน้นความสัมพันธ์ป็นผู้นำที่เหมาะสมวนการเรียนรู้แต่ละปัญหาเป็นฐาน ที่ต้องจ สอดคล้องกับการกษาสมรรถนะความล้งจบการศึกษาจาก!หาเป็นฐาน พบว่าป็นฐาน มีทักษะการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มปัญหาเป็นฐาน โดยความเป็นผู้นำ และปอร์และคาร์เวอร์¹⁹รู้โดยใช้ปัญหาเป็นจิตเวช ของนักศึกษายใช้ปัญหาเป็นฐานรู้ที่เป็นบวก และมีวัน ช่วยให้นักศึกษาจากนี้ยังสอดคล้องพการเรียนรู้โดยใช้พยาบาลได้พัฒนาะทางสังคม ช่วยพระหว่างนักศึกษา

พยาบาลและครูผู้สอน รวมทั้งทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบในการกำกับและควบคุมสมาชิกกลุ่ม ให้ศึกษาค้นคว้า และพัฒนาผลงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์และการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรจะสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในจำนวนช่วงเวลาที่เพิ่มขึ้นและควรจัดการเรียนรู้ทั้งในวิชาทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ และพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักศึกษาให้มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs, 8Cs, & 2Ls) กับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อการนักศึกษาให้มีโอกาสฝึกฝนและพัฒนาทักษะนั้นๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม
3. ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นผลการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความเป็นผู้นำในนักศึกษาชั้นปีอื่นๆ หรือในรายวิชาอื่นด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่นและสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของคณาจารย์ที่เป็นผู้ร่วมสอนในรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพทางสุขภาพ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และคณบดีสำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ ที่ให้การสนับสนุนด้านเวลา สถานที่และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ขอขอบคุณคณะทำงานการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีส่วนช่วยให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และที่สำคัญขอขอบคุณส่วนส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่ได้สนับสนุนงบประมาณการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. กาญจนา จันทร์ประเสริฐ. รูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในกาสอนวิชาฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ชีวภาพ. วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต 2555; 6 (1): 7-19.
2. ทิศนา ขมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
3. วิจารย์ พานิช. ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์ พรินต์ติ้ง, 2556.
4. Savery, J.R. Overview of problem-based learning: Definitions and distinctions Interdisciplinary. Journal of Problem-based learning, 2006; 1(1): 8-20.
5. Schmidt, H.G. and Moust, J.H.C. Processes that shape small-group tutorial learning: A review of research. Maastricht : Datawyse Publishing, 2000.
6. Race, P. & Brown, S. 500 Tips for tutors (2nd ed). London: Routledge, 2005.
7. Ates, O. and Eryilmaz, A. Factors affecting performance of tutors during problem-based learning implementations. Social and Behavioral Sciences, 2010; 2(2): 2325-2329.
8. Alavi, C. Problem-based learning in a health sciences curriculum. London: Routledge, 2002.

9. Bass, B.M., & Bass, R. The Bass handbook of leadership : Theory, research and managerial applications..(4th ed.). New York: The Free Press, 2008.
10. สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์. รายละเอียดของหลักสูตรปริญญาตรี หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ. ศ. 2555). สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (เอกสารอัดสำเนา), 2555.
11. Yukl, G. Leadership in organizations. (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 2010.
12. อมร สุวรรณนิมิต. การบริหารการพยาบาล. มหาสารคาม : หจก. อภิชาติการพิมพ์, 2553.
13. Hersey, P., Blanchard, K. H. & Johnson, D.E. Management of organizational behavior : Leading human resources. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 2001.
14. Chen, J.Y. Problem based learning: Developing resilience in nursing students. Kaohsiung Journal of Medical Sciences, 2011; 27(6): 230-233.
15. Yaun, H., Kunaviktikul, W., Klunklin, A., & Williams, B.A. Improvement of nursing students' critical thinking skills through problem-based learning in the People's Republic of China: A quasi-experimental study. Nursing and Health Sciences, 2008; 10 : 17-25.
16. Prince, K.J.A.H., Eijs, P.W.L.J.V., Boshuizen, H.P.A., Vleuten,C.P.M.V. & Scherpbier, A.J.J.A. General competencies of problem-based learning (PBL) and non-PBL graduates. Medical Education, 2005; 39: 394-401.
17. สภากาพยาบาล. คู่มือการรับรองสถาบันการศึกษาวิชาการพยาบาลและการผดุงครรภ์สำหรับสถาบันการศึกษาที่มีผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. นนทบุรี: จุดทองจำกัด, 2556.
18. วิจารย์ พานิช. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์ พรินติ้ง, 2556.
19. Cooper, C. & Carver, N. Problem based learning in mental health nursing: The students' experience. International Journal of Mental Health Nursing, 2012; 21: 175-183.